

Exposició

MÉS ENLLÀ DE LES TRINXERES (1936-1939) Fotografies d'Alec Wainman

Al juliol del 1936, Alec Wainman (1913-1989) era un jove de 23 anys ple d'ideals, pacifista, quàquer i apolític que, davant l'angoixa que li produïa la situació que vivia Espanya, on els nacionals s'havien aixecat contra la República espanyola, s'apuntà com a voluntari de la Unitat Mèdica Britànica (BMU), cosa suposà l'inici d'un viatge de dos anys que li marcaria la vida. El 31 d'agost va arribar a la República espanyola per donar suport al poble que simbolitzava, per la seva resistència al cop militar i feixista, l'esperança per al món. Va venir amb la seva fidel companya, la seva càmera Leica, que va donar testimoni d'aquelles persones i de les seves experiències. Lingüista amb talent, ràpidament va aprendre a parlar amb fluïdesa espanyol, català i basc, la qual cosa, a més de ser-li molt útil, el va apropar a la gent.

Com en el cas de *La maleta mexicana* de Robert Capa, Gerda Taro i David Seymour i la «maleta francesa» d'Agustí Centelles, la «maleta anglesa» d'Alec Wainman és també la història d'una maleta perduda.

Vuitanta anys després de la retirada i el final de la guerra, aquesta mostra vol recuperar la memòria dels voluntaris que van venir d'arreu del món a lluitar al costat de la República, abans que desapareguin del refugi de la nostra memòria col·lectiva. Les fotografies, que són el resultat d'una recerca de quaranta anys per recuperar 1.650 negatius perduts d'aquest període, guien el descobriment de les seves històries.

Alec Wainman, el fotògraf darrere de la càmera, als 24 anys. Barcelona, 14 de març de 1937

BARCELONA, EPICENTRE REVOLUCIONARI

Barcelona era l'epicentre on confluien tots els matisos de l'esquerra republicana. Voluntaris de les diferents democràcies del món van viatjar a Espanya i, prenent com a punt de referència la ciutat comtal, van donar resposta a l'ansietat que els provocaven les conseqüències que podia tenir per a la resta del món la derrota de la República espanyola. Aquestes fotografies retraten una República que, per al fotògraf, i també per a molts joves, era l'oportunitat de contribuir a la lluita contra el feixisme a Espanya i arreu del món.

L'arribada dels voluntaris nord-americans de la Brigada Lincoln, la ciutat coberta amb quantitat de cartells i propaganda d'artistes de prestigi reconegut com Renau, Bofarull o Monleón, i la formació dels reclutes militars i els joves per part del Ministeri d'Estat donaven a Barcelona una sensació de pel·lícula, que Wainman va saber copsar amb la seva càmera fotogràfica.

- 2 Seguici fúnebre de Hans Beimler, un polític alemany que va aconseguir escapar-se del camp de concentració de Dachau. Cap d'una de les Brigades Internacionals, va caure en la defensa de Madrid. Barcelona, 6 de desembre de 1936
- 3 Un cartell del sindicat UGT reclamant ajuda per als refugiats de Madrid. «En la situació revolucionària que es va produir després de l'aixecament militar, l'autoritat del Govern lleial a la República va ser erosionada i reemplaçada per la dels partits polítics i els sindicats.» —Memòries d'Alec Wainman. Barcelona, 5 de febrer de 1937
- 4 Cartells de propaganda republicana d'artistes reconeguts. Molts d'ells van mostrar el compromís que tenien amb la defensa dels valors republicans a través de les seves obres de temàtica social i política. Barcelona, 26 de gener de 1937
- 5 Al Edwards en un moment contemplatiu. Edwards aviat treballaria de prop amb l'enginyer aeronàutic soviètic Mikhaïl Iosifovich Gurevitx, cofundador de la famosa oficina de disseny d'aeronaus MiG, i amb Alec Wainman com a intèrpret. Abans de la Primera Guerra Mundial, Gurevitx va estudiar a l'Escola Nacional Superior d'Aeronàutica i de l'Espai (SUPAERO) de Tolosa de Llenguadoc amb Marcel Dassault, respectat pioner de disseny modern d'aeronaus franceses. Tot i que Gurevitx no va ser mai membre del Partit Comunista, va ser honorat amb el títol d'Heroi del Treball Socialista. La història revisionista de l'època de Stalin va obviar el seu període en la Guerra Civil espanyola. Andrei Tupolev va tenir menys sort. Acusat per Stalin de l'obsolescència de les aeronaus soviètiques, després del bombardeig alemany sobre Guernica, va ser enviat a l'oficina de disseny del Gulag, on va tenir com a company Aleksandr Solzhenitsyn. El Masnou, 17 de gener de 1937
- 6 La plaça de Catalunya amb l'Hotel Colón, seu central del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC), de la façana del qual pengen imatges prosoviètiques de Lenin i Stalin. Els voluntaris estrangers eren examinats aquí pels funcionaris estrangers del Partit Comunista. La seu del PSUC seria un element central en la revolta del maig del 1937. Barcelona, 26 de gener de 1937
- 7 L'Hotel Colón amb imatges de Lenin i Stalin i efigies satíriques de Hitler i Mussolini. La guerra va enfrontar els italians i els alemanys antifeixistes amb els seus compatriotes enviats per Hitler i Mussolini per fer costat a l'aixecament armat de l'exèrcit nacional de Franco. Barcelona, 28 de febrer de 1937
- 8 Arribada del primer Batalló Nord-americà Abraham Lincoln de les Brigades Internacionals. A l'esquerra, Al Edwards, organitzador de la Brigada Internacional; al centre, el comissari John William Parks, caigut al Jarama al cap d'un mes; a la dreta, Samuel Julian Stember, el comissari segon, un fabricant tèxtil de Brooklyn. Va ser la primera unitat nord-americana que va lluitar en el conflicte. Barcelona, 17 de gener de 1937
- 9 Arribada del primer Batalló Nord-americà Abraham Lincoln de les Brigades Internacionals. Walter Benjamin Stephen Garland va ser músic en un estudi de Nova York per a Lucky Strike i activista al llarg de la seva vida. Després de ser ferit a les batalles del Jarama i de Brunete, va ser ascendit en dues ocasions. Més endavant, va servir com a oficial durant la Segona Guerra Mundial. Per la seva col·laboració amb la República espanyola, no va ser enviat a l'estranger durant la Segona Guerra Mundial malgrat la seva determinació de combatre el feixisme. La guerra va causar moltes baixes. Un terç dels aproximadament 2.800 voluntaris nord-americans no van sobreviure. Barcelona, 17 de gener de 1937
- 10 L'arribada del primer Batalló Nord-americà Abraham Lincoln de les Brigades Internacionals. Artemio Luna Ortega va néixer a les Filipines el 1901 en una família de terratinents. Va estudiar a l'escola d'enginyeria i va ser policia al seu país abans de traslladar-se a Nova York. Va participar en les batalles del Jarama i de Brunete, i va prestar servei a l'hospital americà Villa Paz. Barcelona, 17 de gener de 1937
- 11 Estand a la plaça de Catalunya. Tant a Europa com a la resta del món, la República espanyola va ser l'únic Govern elegit que va incorporar sindicats i anarquistes, cosa que va significar un repartiment sense precedents del poder. Barcelona, 26 de gener de 1937

- 12 Cartell amb el lema «¡No pasarán!» al passeig de Gràcia, en solidaritat amb Madrid. Barcelona, 15 de juny de 1937
- 13 Amics d'Alec Wainman reunits amb motiu de la inauguració de l'estàtua del Soldat del Poble a la plaça de Catalunya. Barcelona, 14 de març de 1937
- 14 Amic d'Alec Wainman. Barcelona, 14 de març de 1937
- 15 Estàtua d'un soldat de l'Exèrcit Popular que promovia la integració de les milícies anarquistes i
16 sindicalistes. El monument al Soldat del Poble estava situat al centre de la plaça de Catalunya, i va ser inaugurat pel president de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys. L'estàtua, de 12 metres d'altura, va tenir una vida curta i va ser realitzada per l'escultor Miquel Paredes i Fonollàs, amb la col·laboració de Marcel·lí Porta, Adolf Armengol, Josep Alumà i Joaquim Bartolí. Barcelona, 14 de març de 1937
- 17 Edifici Karl Marx al passeig de Gràcia, anteriorment el Jockey Club de Barcelona. Aquest nou quarter general del PSUC va tenir un paper primordial en els Fets de Maig, que van comportar una onada de repressió política i la persecució d'anarquistes. Inicialment, la Unió Soviètica i Mèxic van ser els únics aliats de la República. Més tard, Stalin va perdre-hi interès davant els preparatius de la Segona General Mundial. Barcelona, 14 de març de 1937
- 18 El recentment creat Exèrcit Popular de la República espanyola en una desfilada de cavalleria dels voluntaris marroquins que van donar suport a la República. Barcelona, 28 de febrer de 1937
- 19 Alec Wainman amb una parella d'amics de Barcelona veient la desfilada militar des del balcó del
20 primer pis de l'Hotel Oriente de la Rambla. Barcelona, 28 de febrer de 1937
- 21 La infermera escocesoaustraliana Margot Miller el dia del seu casament amb el periodista britànic Richard Bennett, al balcó del seu apartament. Després de la guerra, Margot es va convertir en una famosa escriptora de novel·les d'intriga. Barcelona, 14 de maig de 1937
- 22 El voluntari britànic Arthur Charles Burbidge Ovenden (a l'esquerra), un veterà de la Primera Guerra Mundial de Dover, va ser un dels únics supervivents britànics del batalló German Thälmann, la Brigada Internacional Alemanya, que havia defensat Madrid un any abans. Més tard va ser conductor d'ambulància del Comitè Espanyol d'Ajuda Mèdica (SMAC). Barcelona, a principis de maig del 1937
- 23 Membres del Ministeri d'Estat en una classe d'educació física. Barcelona, 28 de juny de 1938.
Imatges 24, 25 i 26 també
- 27 Dones executives de la indústria bèl·lica rebent rams de flors. Les dones es van implicar àmpliament en la causa republicana. Barcelona, 22 de maig de 1938
- 28 Avions republicans travessen el cel de Barcelona. La força aèria republicana, fins que va rebre avions soviètics, només disposava d'aeronaus franceses obsoletes. Els pilots republicans procedien de la Unió Soviètica, els Estats Units, Iugoslàvia i França, països que després van ser aliats en la Segona Guerra Mundial. Entre ells, també hi havia veterans exiliats espanyols de la 9a Companyia Republicana, *La Nueve*, que ajudarien a alliberar París. Barcelona, 10 d'abril de 1938
- 29 Instrucció militar d'un grup d'homes practicant amb armes de foc. Barcelona, 14 de gener de 1938
- 30 Instrucció militar a Barcelona, tres mesos i mig abans de la mobilització de la Lleua del Biberó,
31 formada per joves de 17 i 18 anys. Aquestes imatges van ser fetes per Alec Wainman quan treballava principalment com a secretari de premsa a l'Oficina de Premsa Estrangera, dirigida per l'aristòcrata Constància de la Mora, educada a Cambridge. Barcelona, 14 de gener de 1938
- 32 Instrucció militar. Entrenament militar de joves reclutes. Barcelona, 14 de febrer de 1938
- 33
- 34 Un fotoperiodista contemplant *La Gloriosa*, la força aèria de la República, des del terrat de l'Edifici de l'Oficina de Premsa Estrangera. Barcelona, 10 d'abril de 1938
- 35 Un grup de barcelonins i barcelonines reunits al terrat per contemplar els avions de la República. Barcelona, 10 de abril de 1938

- 36 Joves reclutes rebent entrenament bàsic, organitzat pel Ministeri d'Estat. Barcelona, 10 d'abril de
38 1938
39
40 Joves reclutes rebent entrenament bàsic, organitzat pel Ministeri d'Estat. Barcelona, 10 d'abril de
41 1938
42
43 Acabant un castell. Els reclutes gaudint dels seus exercicis atlètics. Barcelona, 14 de gener de
1938
44 Començant a construir un castell. Barcelona, 14 de gener de 1938

EDUCACIÓ I LECTURA

A la base del projecte de transformació social de la República espanyola figurava el propòsit d'utilitzar l'educació per convertir els súbdits en ciutadans. La República va construir milers d'escoles i aviat es conegué com «la república dels mestres», no debades els mestres figuraren entre les primeres víctimes de la revolta militar. Al mateix temps, la República desenvolupà un programa per portar llibres a tots els racons del país. La fascinació dels barcelonins, i els catalans en general, pels llibres va resistir, fins i tot, la mateixa guerra. La Fira del Llibre de Barcelona, que va tenir lloc a l'estiu del 1938, ha va haver una gran assistència de públic. En aquella fira, la República, anticlerical a l'inici de la guerra, va permetre que els evangelistes protestants tinguessin un estand de la Bíblia.

- 45 Cartells amb eslògans: «*España era pintoresca porque era mísera. La recua era su símbolo*» (a l'esquerra). «*Ayer España partía a descubrir mundos nuevos. Hoy España comienza a descubrirse a sí misma*» (a la dreta). Barcelona, 15 de juny de 1937
- 46 La Fira del Llibre de Barcelona, organitzada pel Govern republicà, començava a la plaça de
47 Catalunya i s'estenia per la Rambla. Barcelona, 15 de juny de 1937
48
49 Dones compromeses amb els ferits i els veterans. Barcelona, 15 de juny de 1937
50
51 Àvids lectors de totes les edats. Barcelona, 15 de juny de 1937
52
53 Cartell amb el lema «*¡No pasarán!*» al passeig de Gràcia, en solidaritat amb Madrid. Barcelona, 15
de juny de 1937
- 54 Dones compromeses amb els ferits i els veterans. Barcelona, 15 de juny de 1937. Imatges 56 i 57
també
- 55 Cartell amb un missatge del president de la República espanyola Manuel Azaña animant el públic
a «*comprar un libro para ti mismo y otro para los soldados*». Barcelona, 15 de juny de 1937
- 58 L'estand de la Bíblia era molt popular. «Voldria il·lustrar el que dic amb un exemple. Les imatges de
- la festa del llibre a la Barcelona del 1938 haurien estat impossibles a l'Espanya franquista, on els
62 revoltats van començar precisament cremant llibres. A la base mateixa del projecte de transformació
social de la República figurava el propòsit d'utilitzar l'educació per convertir els espanyols de súbdits
en ciutadans. La República va construir milers d'escoles, alhora que desenvolupava un programa
per portar els llibres a tots els racons del país. Els francesos qualificaven el règim instal·lat a Espanya

com “la república dels professors”. No era això, sinó més aviat “la república dels mestres”, que no debades van figurar entre les primeres víctimes de la revolta militar.» —Josep Fontana, historiador, en el pròleg del llibre *Almas vives*. Barcelona, 15 de juny de 1937

- 63 «Amb capacitat per caçar al vol expressions com les de la imatge que aconsello mirar amb atenció abans de prosseguir amb la lectura del llibre: el gest d'estranyesa d'un home ben vestit que fulleja una Bíblia a la fira del llibre de la Barcelona del 1938, observat per un jove idealista, que les seves inquietuds pacifistes d'arrel evangèlica havien portat a Espanya.» —Ernest Alós, periodista, en el pròleg del llibre *Almas vives*. Barcelona, 15 de juny de 1937

TERRA I POBLE

A més de captar l'estrès quotidià i la tristor de la vida en un país trencat per la guerra, Alec Wainman va prendre consciència de moltes altres coses que l'envoltaven. Amb el seu instint fotogràfic i la seva fidel companya, la seva càmera Leica, va copsar la bellesa del poble de Catalunya en els paisatges, el patrimoni industrial i l'art. Encara que les fotografies d'aquella època eren en blanc i negre, ens transmeten l'essència i la llum de la seva visió. Quaranta anys més tard, quan Wainman es va jubilar, es va submergir en l'estudi del català mentre escrivia les memòries dels seus anys a Espanya que acompanyarien les seves fotografies.

- 64 Vista amb Montserrat al fons. Prop de Montserrat, 6 de febrer de 1938
- 65 Hotel Casa Johnstone. Retrat d'una família del personal de l'hotel. Tossa de Mar, 22 de març de 1937
- 66 L'Hotel Casa Johnstone, dissenyat el 1934 per l'arquitecte refugiat alemany Fritz Marcus, es va convertir en un orfenat a la fi de la guerra. Tossa de Mar, 22 de març de 1937
- 67 L'hostalera i popular escriptora britànica Nancy Johnstone tenint cura del seu jardí. Va fugir d'Espanya quan es va produir la retirada cap als camps de França. Després va seguir els exiliats a Mèxic i Guatemala, on estava amb la seva amiga Connie de la Mora en el moment de la seva tràgica mort en accident de cotxe. Desolada davant un país que ja no reconeixia, va vendre el seu hotel el 1951. Tossa de Mar, 22 de març de 1937
- 68 Archie Johnstone, un periodista del londinenc Fleet Street, va fugir a França després de la guerra i finalment, seguint Nancy Johnstone, va decidir anar a viure a la Unió Soviètica. Tossa de Mar, 22 de març de 1937
- 69 Walter Leonard, era un refugiat alemany que residia a Catalunya abans de la Guerra Civil i que va esdevenir la mà dreta de Nancy Johnstone en la gestió de l'hotel. Després del bombardeig de Guernica, se'n va anar a Anglaterra per dirigir-hi residències de nens refugiats bascos, que rebien suport econòmic d'organitzacions benèfiques britàniques. Tossa de Mar, 22 de març de 1937
- 70 «Els colors de la primavera eren increïbles. Hi havia com a mínim deu tons diferents de verd a més
74 dels tons turquesa o morats de la Mediterrània, el blanc brillant de les cases i la textura sorrenca
75 dels penya-segats. Les úniques notes discordants de l'escena plenament bucòlica eren les veus estridents de les dones catalanes apedaçant les xarxes esquinçades pel pes de la captura de la nit...» —Descripció de Tossa de Mar per Alec Wainman. Tossa de Mar, 21 de març de 1937
- 71 Aquest poble pesquer i agrícola que es veu a les imatges no va quedar gaire afectat per la guerra.
73 Després, Tossa es va convertir en lloc de trobada d'artistes com Chagall, Matisse i Dora Maar. Tossa de Mar, 21 de març de 1937

- 72 Vista de Tossa de Mar. El famós Hotel Casa Johnstone apareix al peu del turó. Actualment s'està fent una pel·lícula al Regne Unit sobre els Johnstone i el seu hotel, basada en els llibres de Nancy Johnstone. Tossa de Mar, 21 de març de 1937
- 78 El voluntari Hermann del front d'Aragó, de la Centúria German Thälmann, la Brigada Internacional Alemanya, gaudint a la platja amb els amics. La meitat de les 1.650 fotografies fetes per Alec Wainman durant la Guerra Civil tenen com a escenari Aragó, Madrid, Benicàssim (València), Castella-la Manxa i el País Basc. Tossa de Mar, 8 d'abril de 1937
- 76 Voluntari català sense identificar. Sitges, 15 de novembre de 1936
- 77 Voluntaris mèdics britànics descansant a la platja. Al centre de la foto, Rosita Davson, d'origen polonès i poliglota, administradora, i, a terra davant d'ella, Frank Farr, cap d'una flota de vehicles. Frank més tard va passar a formar part del Batalló Britànic. Sitges, 15 de novembre de 1936
- 80 Excursió al Tibidabo. Barcelona, 15 de febrer de 1937
- 81 Vistes panoràmiques de Barcelona. Barcelona, 15 de febrer de 1937
- 82 Alec Wainman i una amiga al Tibidabo. Barcelona, 15 de febrer de 1937
- 83 Fàbrica de la indústria de guerra produint esquís per a la 43a Divisió, que principalment operava en regions alpines. Gràcies a un congrés internacional d'esquí, la fàbrica Soueix es va llançar a la producció d'esquís i trineus amb fusta de freixe. Vall d'Aran, Pirineus, 11 de febrer de 1938. Imatges 87, 91, 92 i 93
- 84 Un noi duent llenya a casa. Montserrat, 6 de febrer de 1938
- 85 Un granger local fent la dura tasca de llaurar el camp. Montserrat, 6 de febrer de 1938
- 86 Fusters en una fàbrica. Vall d'Aran, Pirineus, 11 de febrer de 1938
- 88
- 89 Coco Robles, el col·lega espanyol d'Alec Wainman a l'Oficina de Premsa Estrangera, gaudint d'un moment de tranquil·litat. L'any anterior, el seu pare, José Robles, un exacadèmic de la Universitat Johns Hopkins i oficial de l'Exèrcit de la República espanyola, va ser assassinat a la presó mentre estava sota custòdia soviètica. Després de la Guerra Civil, el mateix Coco va ser tancat en una presó franquista a Saragossa i va ser condemnat a mort, però va ser alliberat després de la Segona Guerra Mundial. Coco, que s'havia criat als Estats Units, després de la guerra es va refugiar a Suècia i més tard a Mèxic, on va ser professor d'enginyeria a la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic (UNAM). Montserrat, 6 de febrer de 1938
- 90 Coco en un camp de cols. L'Oficina de Premsa Estrangera exigia setmanalment a tot el seu personal la realització de treball cívic. Montserrat, 6 de febrer de 1938
- 94 Un pare amb les seves filles tenint cura de les cabres. Prop de Tossa de Mar, 22 de març de 1937
- 95 Un nen de poble complint les seves obligacions com a encarregat dels xais. Prop de Tossa de Mar, 22 de març de 1937
- 96 Retrats de vilatans, joves i grans, treballant o xerrant. Prop del front de l'Ebre, 28 de juliol de 1938. Imatges 97, 98, 104, 105 i 106
- 99 Casa Mir. El pintor català Joaquim Mir i Trinxet en el seu estudi, al jardí, amb la seva família i bevent d'un porró. A la seva esquerra veiem la seva dona Maria (Estalella). Mir és famós pels murals, molt intensos i innovadors, que va pintar a casa del seu oncle i mecenes, la Casa Trinxet de Barcelona, que va ser enderrocada el 1968. Els seus moderns «paisatges de somni» de Montserrat, així com d'altres llocs, retraten el camp català. Es va casar a Vilanova i la Geltrú, la ciutat de la seva dona, i s'hi va quedar a viure. Acusat pel règim franquista de lleialtat a la República, va ser empresonat i va morir al cap de poc temps. Vilanova i la Geltrú, 8 de maig de 1938
- 10 El riu Ebre al seu pas per Ascó. La República espanyola havia quedat partida en dos, fet que havia dificultat greument les comunicacions entre València i Barcelona. La batalla decisiva de la guerra

- 2 estava a punt de lliurar-se al riu Ebre i havia de ser el bateig de foc de la jove Lleva del Biberó. Prop del front de l'Ebre, 28 de juliol de 1938
- 10 Centre de Trànsit de Refugiats, carrer d'Aribau. Barcelona, a principis d'agost del 1938
- 3

SOLIDARITAT MUNDIAL EN LA GUERRA CIVIL

Uns cinc mil voluntaris, entre metges, infermeres, conductors d'ambulància i auxiliars, van venir de tot el món per donar assistència sanitària a la República. Els seus Comitès Sanitaris Populars van aconseguir recollir una gran quantitat de diners per fer la seva feina. Tot i treballar en unes condicions molt difícils (carreteres precàries, manca de llum, instal·lacions improvisades, manca de medicaments bàsics...), en l'àmbit mèdic es va fer història en la cirurgia de traumatologia, les transfusions de sang i l'organització de l'activitat quirúrgica a les proximitats del front. Són considerats els precursors del MASH nord-americà (Hospital Mòbil Quirúrgic de l'Exèrcit) i de l'organització francesa Metges Sense Fronteres. Molts dels voluntaris eren apolítics i van esdevenir herois desconeguts, com ara el doctor Doug Jolly, cirurgià de Nova Zelanda, i la infermera australiana Ada Hodson.

Després de la retirada, l'any 1939, es va crear una xarxa humanitària de suport per als exiliats espanyols i per a la diàspora internacional.

- 110 La infermera australiana Ada Hodson atén un soldat de lleva de Galícia del bàndol nacional, que havia estat ferit per foc amic dels seus propis bombarders. Hodson, coneguda pels pacients com a «Àvia» o «Granny», era una infermera incansable i molt experta, que havia estat condecorada pel seu servei a la Primera Guerra Mundial a l'Índia i a la posterior guerra anglo-afganesa (1919). Després de la Guerra Civil va continuar treballant com a infermera al Regne Unit, Rhodèsia i Sud-àfrica. Prop de la Bisbal de Falset, front de l'Ebre, Cova Hospital de Santa Llúcia, a principis d'agost del 1938
- 107 L'americà Arnold Kallen (a la dreta), un estudiant de medicina de Glasgow, amb uniforme de conductor d'ambulància. Castell de Fontainebleau, França, 29 d'agost de 1936
- 108 Un vehicle de la nova missió sanitària del Comitè Espanyol d'Ajuda Mèdica (SMAC) a França de camí cap a Espanya. John Hall formava part de la missió com a conductor d'ambulància. Aquestes missions van ser finançades totalment amb donacions privades de la societat civil britànica, organitzades per comitès, i comptaven amb voluntaris humanitaris procedents dels països de la Commonwealth i dels Estats Units. Chartres, França, 5 de setembre de 1937
- 109 Catedral de Chartres. Chartres (França), 5 de setembre de 1937
- 111 Els francesos van donar suport a la missió mèdica britànica, però tant les autoritats franceses com les angleses van romandre neutrals al llarg de la guerra i durant els anys següents. Brive-la-Gaillarde, 30 d'agost de 1936
- 112 Els camions Renault, acabats d'adquirir, s'alineen davant del castell, després de la mobilització del primer comboi d'assistència mèdica britànica a París. Castell de Fontainebleau, França, 29 d'agost de 1936
- 113 Voluntaris de la missió sanitària britànica fent la becaina. França, 30-31 d'agost de 1936

- 114 L'ajuda mèdica britànica va ser una de les primeres a arribar a la República espanyola. Prop de Narbona (França), 31 d'agost de 1936
- 115 El metge escocès Archibald Cochrane (al fons de la foto, el setè per l'esquerra). Sir Cochrane més tard es va convertir en un dels pioners de la medicina basada en l'evidència (MBE), com a professor de la Universitat de Cardiff, a Gal·les. França, 30-31 d'agost de 1936
- 116 Com que París era la base per a les operacions d'ajuda internacional, els cartells dels camions estaven en francès. Els primers voluntaris de la missió sanitària britànica es van reunir a Brive-la-Gaillarde. Un mes després, Emmanuel Julius (a dalt a l'esquerra) es va enrolar en la milícia i va morir al front d'Alcubierre, a l'Aragó. França, 30-31 d'agost de 1936
- 117 El conductor d'ambulància John Boulting (al centre amb ulleres) procedia de la indústria del cinema londinenc i va venir acompanyant el seu amic Roy Poole (dreta). Poole va descriure que les tasques diàries d'un conductor d'ambulància incloïen desplaçar-se uns 200 km i encarregar-se de fins a 150 casos. Barcelona, 2 d'abril de 1937
- 118 Arribada d'ambulàncies i voluntaris britànics. Peter Harrison (a dalt a l'esquerra), graduat a Oxford i poliglòt, en arribar-hi com a conductor d'ambulància. Més tard va ser director de l'Hospital Anglès de Huete. Barcelona, 2 d'abril de 1937
- 119 El miner gal·lès Harry Dobson, membre de la Brigada Britànica, rep una transfusió de sang del doctor Saxton, assistit per la infermera madrilenya Aurora Fernández. Després de la guerra, Aurora Fernández es va casar amb un voluntari txec a Praga, i el doctor Saxton va tornar a Gal·les i va acabar reunint-se a Vancouver amb la seva companya infermera. Prop de la Bisbal de Falset, front de l'Ebre, Cova Hospital de Santa Llúcia, a principis d'agost del 1938
- 120
- 121 Leah Manning es va quedar amb Harry Dobson fins a la seva mort, ja que finalment no hi havia sang del seu tipus disponible. Prop de la Bisbal de Falset, front de l'Ebre, Cova Hospital de Santa Llúcia, a principis d'agost del 1938
- 122 Instantànies al tren hospital. Els trens s'utilitzaven per evacuar els ferits des d'un lloc de socors a Pompenillo fins a l'hospital de Grañén. Des d'allà, un tren diari portava a Lleida i a Barcelona els que estaven en condicions de viatjar. Prop de Lleida, 29 de maig de 1938
- 123
- 124 El cirurgià Luis Quemada Blanco de Valladolid en un tren hospital. Prop de Lleida, 29 de maig de 1938
- 125 El cirurgià militar hongarès, Janos Kiszely, llegint un diari al costat del llit. Després de la guerra, el doctor Kiszely va emigrar al Regne Unit. Prop de la Bisbal de Falset, front de l'Ebre, Cova Hospital de Santa Llúcia, a principis d'agost del 1938
- 126 La infermera quàquera Margaret de Culpeper consolant els pacients al costat de la cova. Aquest hospital de 150 llits tenia dos nivells, un per als pacients republicans i un altre per als nacionals. Prop de la Bisbal de Falset, a principis d'agost del 1938
- 127
- 128 El mecànic britànic Max Colin, la infermera britànica Patience Darton i la gerent d'ajuda mèdica britànica Leah Manning preparen el camp base de l'hospital. Després de la guerra, Darton va treballar com a intèrpret a la Xina i Manning va ser membre del Partit Laborista del Parlament britànic. Manning va ser nomenada més tard Dama Gran Creu de l'Orde de l'Imperi Britànic. Prop de la Bisbal de Falset, a principis d'agost del 1938
- 129
- 130 Grup d'infermeres i mecànics preparen el camp base de l'hospital. Prop de la Bisbal de Falset, a principis d'agost del 1938
- 131 Instantànies al tren hospital. Els trens s'utilitzaven per evacuar els ferits des d'un lloc de socors a Pompenillo fins a l'hospital de Grañén. Des d'allà, un tren diari portava a Lleida i a Barcelona els que estaven en condicions de viatjar. Prop de Lleida, 29 de maig de 1938
- 132 -
- 133
- 134 El cirurgià Luis Quemada Blanco i la infermera quirúrgica escocesa Ann Murray (a la dreta) operant en un tren hospital. Els seus dos germans eren voluntaris del Batalló Britànic. Prop de Lleida, 29 de maig de 1938

- 135 El mecànic britànic Max Colin, la infermera britànica Patience Darton i la gerent d'ajuda mèdica
136 britànica Leah Manning preparen el camp base de l'hospital. Després de la guerra, Darton va treballar com a intèrpret a la Xina i Manning va ser membre del Partit Laborista del Parlament britànic. Manning va ser nomenada més tard Dama Gran Creu de l'Orde de l'Imperi Britànic. Prop de la Bisbal de Falset, a principis d'agost del 1938
- 137 El transport dels ferits de la Cova Hospital de Santa Llúcia es feia per carreteres molt sinuoses, al
139 llarg de 40 km. La Bisbal de Falset estava a 25 km de l'estació de tren de Marçà-Falset on s'embarcava els ferits. Estació de tren de Marçà-Falset, a principis d'agost del 1938
- 138 L'última foto d'Alec Wainman a la República espanyola abans de la seva tornada obligada a Anglaterra a causa d'haver contret una hepatitis. Estació de tren de Marçà-Falset, a principis d'agost del 1938
- 140 El cirurgià neozelandès Douglas Waddell Jolly, que es va incorporar com a comandant de l'Exèrcit republicà, fent un descans a la granja utilitzada com a hospital improvisat. El seu llibre *Field Surgery in Total War* (Cirurgia de camp a la guerra total) està reconegut com a pioner en el camp de la cirurgia de trauma, i va tenir molta influència a les acadèmies militars de Sandhurst (Regne Unit) i West Point (Estats Units), a Corea i el Vietnam, fet que va convertir el doctor Jolly en el precursor de l'Hospital Mòbil Quirúrgic de l'Exèrcit (MASH), que va inspirar una pel·lícula i una sèrie de gran èxit. Ermita de la Mare de Déu de la Misericòrdia de la Fatarella, hospital de campanya del front de l'Ebre, a principis d'agost del 1938
- 141 L'equip de 72 membres incloïa dues infermeres espanyoles, formades per Ann Murray. El tren hospital disposava de dues sales d'operacions, habitacions per al personal, menjadors i cuines. Prop de Lleida, 29 de maig de 1938
- 142 En acabar la guerra, el doctor Quemada va estar com a refugiat a Noruega, el Regne Unit, Mèxic i finalment Veneçuela, on va fundar una clínica quirúrgica privada. Durant els trenta mesos que va servir a la guerra, la infermera superior Ann Murray va formar nombroses infermeres espanyoles republicanes. Va tornar a Londres durant la Segona Guerra Mundial per dirigir un lloc de defensa antiaèria. Prop de Lleida, 29 de maig de 1938
- 143 El letó Len Crome era el cap del comandament republicà de serveis mèdics de la XI Brigada (principalment germanòfona) i de la XV Brigada (anglòfona). Tots aquests equips mèdics i quirúrgics eren al front de l'Ebre. Va estudiar medicina a Edimburg, va ser condecorat a la Segona Guerra Mundial i, més tard, es va especialitzar en patologia a Londres. Estació de tren de Marçà-Falset, a principis d'agost del 1938
- 144 El transport dels ferits de la Cova Hospital de Santa Llúcia es feia per carreteres molt sinuoses, al
145 llarg de 40 km. La Bisbal de Falset estava a 25 km de l'estació de tren de Marçà-Falset on s'embarcava els ferits. Estació de tren de Marçà-Falset, a principis d'agost del 1938
- 146 El doctor Jolly operant la mà a un combatent a les casernes improvisades. La infermera hongaresa Anne-Marie Basch-Revesz (al centre) amb l'auxiliar de cirurgia americà, el doctor Franklin Bissell (a l'esquerra), que va fer el postdoctorat en radiologia a Viena (Àustria) el 1932. Els dotze membres de l'equip internacional de l'hospital procedien de set països i quatre continents. Ermita de la Mare de Déu de la Misericòrdia de la Fatarella, hospital de campanya del front de l'Ebre, a principis d'agost del 1938
- 147 A l'esquerra, la practicant madrilenya Florinda Pérez administra un anestèsic abans que el doctor Jolly comenci l'operació. A causa de la gran quantitat de ferits, sovint les operacions s'anaven fent sense parar. Ermita de la Mare de Déu de la Misericòrdia de la Fatarella, hospital de campanya del front de l'Ebre, a principis d'agost del 1938
- 148 El metge britànic Saxton (al davant), pioner en la transfusió de sang, al laboratori de la cova hospital amb el seu ajudant català Joan Mauri (al darrere). Durant la seva estada de dos anys a Espanya, Saxton va avançar en les recerques que havia iniciat amb el metge canadenc Norman Bethune. Prop de la Bisbal de Falset, front de l'Ebre, Cova Hospital de Santa Llúcia, a principis d'agost del 1938

- 149 Camió mòbil camuflat, construït pel metge sud-africà Reginald Saxton, que s'utilitzava per realitzar transfusions de sang i fer anàlisis prop del front. Prop de la Bisbal de Falset, front de l'Ebre, Cova Hospital de Santa Llúcia, a principis d'agost del 1938
- 150 Manuel Álvarez, un pacient ferit d'11 anys, que va ser operat pel doctor Saxton a la Cova Hospital de Santa Llúcia. Salvat d'una mort segura per Jimmie Higgins, un soldat voluntari canadenc del Batalló Mackenzie-Papineau de les Brigades Internacionals, Álvarez va quedar greument ferit després del bombardeig de Corbera per avions alemanys i italians, quan estava visitant els seus oncles, ja que Tarragona, la seva ciutat natal, havia estat bombardejada. En el seu llibre *El soldado alto: 40 años buscando al hombre que salvo mi vida*, Álvarez descriu com va buscar durant quaranta anys el seu salvador al Canadà, després de set anys embarcat en la marina mercant noruega. Cova Hospital de Santa Llúcia, la Bisbal de Falset, a principis d'agost del 1938
- 151 El transport dels ferits de la Cova Hospital de Santa Llúcia es feia per carreteres molt sinuoses, al llarg de 40 km. La Bisbal de Falset estava a 25 km de l'estació de tren de Marçà-Falset on s'embarcava els ferits. Estació de tren de Marçà-Falset, a principis d'agost del 1938
- 152
- 153 Pepe Estruch (a l'esquerra) amb Alec Wainman i Marcelino Sánchez. El 1939, abans d'esclatar la Segona Guerra Mundial, Alec Wainman va viatjar als camps de refugiats espanyols a França per ajudar en el trasllat d'un grup de joves i intel·lectuals hispans. Un d'aquests refugiats era el director de teatre Pepe Estruch. Quan va arribar a Anglaterra, després d'haver estat vuit mesos en un camp d'internament francès, Estruch produiria nombroses funcions de teatre a la rodalia de Londres amb els joves refugiats bascos. A la primavera del 1939, Wainman també va poder ajudar a traslladar Marcelino Sánchez, un periodista republicà espanyol que havia conegut mentre es trobava a Espanya. Un cop finalitzada la guerra, Alec Wainman va visitar el País Basc i poc després va tornar a la Gran Bretanya. Més tard, es va unir a l'Intelligence Corps de l'Exèrcit britànic durant la Segona Guerra Mundial. Old Prebendal House, Shipton-Under-Wychwood, Anglaterra, estiu del 1939

mhcat.cat

#GuerraCivil #SpanishCivilWar @mhistoriacat
